

ערפאת—חסיין, השבוע בעמאן: 14 שנה

(המשך מעמוד 9)

גדולות במרחב, כי אין להם שום כסיס־כוח אמיתי בעולם הערבי. על סוריה אי אפשר לסמוך בטוח הארוך, ואין במוסקווה אשליות לגבי השפיות של מועמר קד'אפי. ברית־המועצות, בדיוק כמו ארצות־הברית, חוששת מפני מהפכה איסלאמית, נוסח חומייני, גם בגלל השפעתה האפשרית על עשרות מיליוני המוסלמים בכרית־המועצות עצמה.

● יתכן שרונדל רגן יביא במהלך השנים הקרובות להתקרבות אמריקה אית־סובייטית — יעד שלגביו יש עכשיו קונסנזוס במעט־מלא ברעת־הקהל האמריקאית. אם כן, ניתן יהיה לשלב את היוזמה האמריקאית במרחב בכינוס ועידת־שלום בינלאומית לענייני המרחב, בהשתתפות ישראל ואש"ף, שבה יכהנו ארצות־הברית וברית־המועצות כיושבות־ראש משותפות. זוהי כל שאיפתה של ברית־המועצות בשעה זו. הרעיון הוצע רשמית על־ידי מוכ"ל האו"ם, וכה בהסכמת אש"ף, ירדן וסוריה, ונתקל בהתנגדות טוטאלית מצד ממשלת ישראל וארצות־הברית.

הוא הרעיון המתגבש. איש אינו בטוח שהנחות אלה נכונות, כולן או מיקצתן. אין אופטימיות רבה בצמרת אש"ף.
אך הבל מסכימים כי כרגע זוהי האופציה המעשית היחידה, וכי יש להעמיד אותה במבחן המציאות.

● צעד אחרי צעד

על רקע התמונה המדינית הזאת מובנים הנאומים שהושמעו בוועידה, ושחלקם נאמרו בשפת־צופן המובנת היטב לערבים, אך המחייבת תרגום למען הישראלים. המלך חוסיין דיבר על הרברים בשפה פשוטה וכוונה. הוא הציע דרך זו לאש"ף (מבלי לפרט את הדברים), והשתמש במושג־הצופן המקובלים: „שלום תמורת שטחים“, „גורל משותף“ ועוד. בסיכום אמר לנבחרי העם הפלסטיני: אם אתם רוצים לעלות איתי על דרך זו, ניאבק ביחד. אם תחליטו ללכת בדרך אחרת, תלווה אתכם כירכתי — אך אני לא אחיה שותף לכך. ההחלטה היא שלכם. המלך הרוחק לכת בהוכיחו את ההחלטה 242 — החלטה שהיא שנואה על הפלסטינים. מפני שאינה מכירה בעצם קיומם של הפלסטינים כעם. (ההחלטה התקבלה ב־1967, לפני עלייתו המטאורית של אש"ף כהנהגת ערפאת.)

כדי להבין את תגובת המועצה, יש לעמוד על ההבדל בין אסטרטגיה וטאקטיקה.

המהלך האסטרטגי הוא להבטיח את עצמאות אש"ף, ולאפשר לאירגון לפתוח ביוזמה מדינית גדולה, בכוא העת. המהלך הטאקטי הוא לשחרר את אש"ף מן החסות של סוריה, לסלק מתוכו את הסוכנים הוריים, ולהקים הנהגה שתוכל לפעול באופן חופשי ויעיל, בתום מושב המועצה.

לפני ערפאת וחבריו עמדה כניסו זה הברירה בין שתי אפשרויות טאקטיות:
● למצות עד תום את ניצחוננו במועצה זו על־ידי קבלת החלטות מדיניות מרחיקות־לכת בכיוון שלום, וסילוק כל הגורמים שאינם מסכימים לקו זה.

● להסתפק בהחלטה המיבצעית המכרעת — בחירת ועד־רפועל חדש, וכו רוב מוחץ לערפאת ולמדיניותו — ולנסח את שאר ההחלטות בשפת רמזים ופשרות, תוך השארת דלת פתוחה לגורמים שהחרימו כניסו זה מרצון או מאונס.

הפיתוי ללכת בדרך הראשונה היה רב. הדבר היה בוודאי עוזר לאש"ף לשנות את תרמיתו בארצות־הברית ובישראל. מחוות דרמטיות והחלטות נועזות היו מסייעות לאותו חלק בתנועת־השלום הישראלית, התובע בפה מלא להיכנס למשאומתן עם אש"ף. הוא גם היה מקדם את השינוי הצפוי בארצות־הברית.

אך מול פיתוי זה עומד שיקול טאקטי קר: קודם כל יש לאחד מסביב לערפאת את מירב הכוחות הפלסטיניים, ולהדוף את ההתקפה הסורית על אש"ף.

לא כדאי לאש"ף לספק בשעה זו תחמושת לסורים, המאשימים את ערפאת בכניעה לישראל ולארצות־הברית. לא כדאי גם להקשות על אנשי הוואתמה, חבש והאחרים, אשר ירצו לחזור אל האירגון, אחרי שניצחוננו של ערפאת התגלה לעיני כל.
נראה כי השיקול הזה הוא שיכריע, בסופו של דבר.

כך נראה גם מן הרברים שנאמרו בשם המלך חוסיין, המקווה כי הוועד־רפועל החדש הוא שיקבל את הצעתו המדינית — ואינו מצפה לכך שהמועצה עצמה תקבל החלטה רשמית כזאת.

● הצופן הפלסטיני

על רקע זה יש לפענח את נאומו הגדול של ערפאת, ששודר בשידור חי לתושבי ירדן, הגדה וישראל.

היה זה נאום עיקבי וברור, שהכיל את היסודות העיקריים הבאים:
● אש"ף רוצה במדינה לאומית משלו, על אדמת פלסטין, ובריתה בירושלים.

זוהי הגדרה המובנת לכל פלסטיני, וכוונתה: מדינה בגדה וברצועה, שבירתה תהיה בירושלים המיוחדת, לצד ישראל.
● תמיכה בהחזרת הגולן לסוריה וטאבה למצריים. גם בכך שם ערפאת את הדגש על גבול 4 בינוי 1967.

● עמידה מוחלטת על „עצמאות ההחלטה הפלסטינית“. זוהי נוסחת־הצופן שפירושה:
●

אחרי „ספיטמבר השחור“ קונסנזוס רחב

שיחרור אש"ף מן האפטרופסות של המדינות הערביות, ובעיקר סוריה. למרות הדחיה המוחלטת של מזימות סוריה נגד אש"ף, הקפיד ערפאת שלא לנעול את הדלת להתפיסות בעתיד — למשל, אחרי ירדתו של האפ"ט אל־אסד מן הבימה.

● התבססות איתנות על החלטות ועידת־פאס, שהתקבלו על־ידי כל המדינות הערביות (מלבד לב). החלטות־פאס כוללות סעיף המכיר בעקיפין — אך בכיור — במדינת־ישראל (כל המדינות באזור).

● מילים סייסניות בלטי ברית־המועצות, כדי למנוע נתק מיותר עם מעצמה זו, שהשגריר שלה בעמאן החריס את המועצה.

● סנייה דרמטית אל „הברחות המתקדמים בישראל“, תוך הצדעה לפעולתם עד כה, ויום לפני כן הופיע אברמוס בטלוויזיה הסורית והאשים את ערפאת, בין השאר, בכך ש„קיבל את פני הציוני אורי אבנרי בכירות, בשעה שאני וחבריי לחמנו נגד הצבא הציוני בצידון...“

● המשך „המאבק המזויין“ בלבנון ובארץ. כלי־התיקשורת ומנגנוני־התעמולה בישראל נתפסו בעיקר לפיסקה זו, כערות לכך ש„שום דבר לא השתנה“; אך העניין הרבה יותר מורכב ומסובך.

רוב הפלסטינים משוכנעים לגמרי שאם ייפסקו הפיגועים בישראל, ישכח העולם את הבעיה הפלסטינית, ואיש לא יפעל לפיתרונה. לצורך זה יש להם על מי לסמוך: יצחק שמיר בכבודו ובעצמו אמר להיסטוריון בריטי, שחקר אותו על תולדות לח"י, שאיש לא היה שם לב לפלסטינים אלמלא נקטו בנשק הטרור. (ככך רצה שמיר להצדיק את פעולת לח"י.)

יתר על כן, אין שום גורם ישראלי מוסמך המציע להמסיק את הלוחמה באש"ף, אם יכריז אש"ף מצידו על הספקת־אש.

אילו הכריז ערפאת כמועצה על הפסקת הפיגועים, היה הדבר מתקבל בעולם כאישור לטענת הסורים, שהבוגד ערפאת רוצה „למכור את המהפכה הפלסטינית לאוייב הציוני“. אין זה מציאותי לצפות לכך שערפאת ייתן נשק כזה בידי הסורים רווקא בשעה זו, כשנטוש המאבק על נפשו של כל פלסטיני באשר הוא שם.

אך לא נאמר דבר המונע הספקת־אש, אם ובאשר יתחיל משאומתן משמעותי לשלום, בהשתתפות אש"ף.

יש להניח כי ההחלטות הסופיות של הכינוס ישקפו פחות או יותר קווים כלליים אלה. ערפאת אינו זקוק ליותר מזה, כי ניצחוננו המוחץ כבר ברור. בעמאן הוכח כי אש"ף חי וקיים; כי הרוב העצום של העם הפלסטיני, בשטחים הכבושים ובפזורה, מאוחד סביבו; כי מנהיגותו האישית של ערפאת מושרשת עמוק בעם; וכי קיים קונסנזוס לאומי רחב מסביב למדיניות־השלום שלו.

לכן היתה חשובה לו השבוע רק החלטה אחת: בחירת ועד־רפועל, שבו יהיה רוב ברור ויעיל לו ולמדיניותו.

● 1984 בישראל

לניצחים השולטים בישראל — מרגם הליכוד ומרגם העבודה גם יחד — מהווה התפתחות זו־כנגד חמור.

לכן הם גייסו את כל משאביהם כדי לבצע השבוע מיבצע אדיר של שטיפת־מח. יצחק שמיר ויצחק רבין העריפו תמיד אש"ף קיצוני על פני אש"ף מתון. אין הם חוששים מפני הקיצוניים, מפני שאין בידי אש"ף היכולת להוות איום צבאי ממשי על ישראל. דיבורי אריאל שרון ורפאל איתן על המיתקפה הגדולה של אש"ף, שעמדה בכיכול לכוא מדרום־לבנון, היו דיבורי־הבל.

לעומת זאת חיששו ממשלות־ישראל תמיד מפני אש"ף אחראי ומציאותי, אשר ישבנע את העולם שהוא מוכן לשלום על פי הכללים המקובלים כיום ברעת־הקהל העולמית: שלום תמורת שטחים, הכרה הדדית בין ישראל ומדינה פלסטינית.

כאשר ישתכנע העולם כי שלום כזה אכן אפשרי, ייווצר לחץ אדיר על ישראל להחזיר את הגדה והרצועה תמורת התפיסות ישראלית־ערבית כללית. לכן עשתה ממשלת־ישראל הכל כדי למנוע מצב כזה.

יצחק רבין מנע את נסיעת 183 הצירים מן השטחים המוחזקים אל המועצה — למרות שקודמו, משה ארנס, איפשר את נסיעתם של 40 מהם לעמאן לפני שנה. אז נפגשו עם יאסר ערפאת, ואיש לא־הפריע להם בשוכם.

בימי כהונתו של משה ארנס נהדרו החיילים שלא לירות במפגינים. השבוע נשלח צה"ל לכיריזית כדי למנוע בכוח הפגנה של תלמידים למען יאסר ערפאת, ונגר חזית־הסירוב. הפעלת הצבא היתה פרובוקציה מכוונת ובעיקבותיה נהרגו תוך יומיים שני צעירים פלסטיניים. היה ברור כי יצחק רבין נתן את ברכתו לרצח זה.

העיתונות הישראלית רשמה השבוע רף שחור בתולדותיה. כלי־התיקשורת הממלכתיים פעלו כטלוויזיה הסובייטית, המנהלת בידי קומיסארים. העיתונות הכתובה לא פיגרה אחריה. על הציבור ירדה בכל הכלים תישפוכת בלתי־פוסקת של דברי „פרשנות“, מפי „מומחים“ למיניהם, שלא לדבר על מאמרים ללא־ספור של אנשים שאין להם מושג על המתרחש באש"ף, שלא דיברו מעולם עם מישהו מראשי אש"ף, ושבורותם ממש זעקה לשמיים.

בשום כליתיקשורת לא ניתן פיתחורפה כלשהו לאותו חלק מרעת־הקהל הרואה חיוב בכינוס המועצה. מובן שלא רואינו אנשים מצויים בתהליכים הפנימיים באש"ף, ושנפגשו בחדרשים האחרונים עם יאסר ערפאת ושאר ראשי האירגון. לא נערך שום ויכוח רציני, לא הוצגו שני צדי המטבע. אופיינית היתה כותרת באחד הצהרונים, שניסחה את המתרחש במועצה במילים „לא לחוסיין, לא לישראל!“ — ההיפך המוחלט ממה שקרה שם באמת.

לישראל! — ההיפך המוחלט ממה שקרה שם באמת. (המשך בעמוד 40)